



8.157 $\frac{7}{17}$

1670

A 5847. Eesti = ma rahwa

Kalender

ehf

Läht = ramat

1853

aasta peäle parrast meie

Issanda Jesusse Kristusse sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Keiserliku Roomliku

Rahwa kogu kiak. 1916



Tallinnas,

trükkitud Gresseli kirjadega.

Märkide selletaminne.

-  Moor = fu.
 Eßsimenne werend.
 Eäis = fu.
 Wiimne werend.

- p. párrast.
 p. l. párrast lounat.
 e. l. enne lounat.
 P. Pühha.

ENSV TA
 Kirjandusmuuseumi
 Arhiivraamatukogu

38145

Der Druck dieses nur in den Ostseegouvernements abzusehenden Kalenders wird unter der Bedingung gestattet, daß nach Beendigung desselben die vorschristmäßige Anzahl von Exemplaren der Abgetheilten Censur in Dorpat vorgestellt werde.

Dorpat, den 11. September 1852.

Abgetheilte Censor in Dorpat:

de la Croix.

- Párrast meie kalli Jesanda Jesusse Kris-
 tusse sündimist on tännawo aasta 1853
 Párrast mailma lomist . . . 5802
 Párrast Tallinna ülesehitamist . . . 634
 Párrast Lutterusse õige usso üles-
 wõtmist . . . 336
 Párrast wanna katko . . . 196
 Párrast sedda, kui wággi Pranburgi láks 175
 Párrast sedda, kui Toompá põllend . 169
 Párrast sure nálja hakkatust . . . 158
 Párrast teist katko . . . 143
 Párrast meie sure armolisse Keisri Herra
 NIKOLAI PAWLOWITSI
 sündimist . . . 57
 Párrast sedda, kui ta hakkas wallitsema 28

Joulo ja Wastla = páwa wahhel on:
 9 náddalat 5 páwa.

Kristusse ümberleikamisest. Luf. 2, 21.

1 Neljap.	Neäri P.	Aita Jummal!
2 Rede	Abel, Set	Selge ilm
3 Laup.	Enof	ja

Jesús pöggeneb Egiptusse male. Matt. 2, 13.

4 Pühhap.	P. p. Neäri	suur
5 Esmasp.	Simon	7, 7' e. l.
6 Teisip.	3 Kuninga P.	külm.
7 Kesknäd.	Julianus	lumme:
8 Neljap.	Erart	tuisfo
9 Rede	Peatus	
10 Laup.	Paawli pääw	ja

Jesús 12 aastat wanna. Luf. 2, 41.

11 Pühhap.	1 P. p. 3 R. P.	wahhel
12 Esmasp.	Rein	weike
13 Teisip.	Hilarius	7, 21' e. l.
14 Kesknäd.	Robert	külm.
15 Neljap.	Tirik	
16 Rede	Risbert	

17 Laup. | **Tönnisse pääw** | Tuulsed

Pulmad Rana:liinas. Joann. 2, 1.

18 Pühhap.	2 P. p. 3 R. P.	ilmad ja
19 Esmasp.	Sara	lumme:
20 Teisip.	Waab. Sebast.	7, 39' e. l.
21 Kesknäd.	Neto	tuisfo.
22 Neljap.	Madlena	
23 Rede	Lotta	Kaunis
24 Laup.	Timoteus	pakkane

Pealikust Kapernauma:liinas. Matt. 8, 1.

25 Pühhap.	3 P. p. 3 R. P. Paawli ümb.	külm
26 Esmasp.	Polikarpus	
27 Teisip.	Krisostom	
28 Kesknäd.	Karel	7, 12' e. l.
29 Neljap.	Samuel	lumme:
30 Rede	Udelgund	saoga.
31 Laup.	An	

12mal selle ku päwal tõuseb päike kello pool 9, ja lähhab loja kello pool 4. Pääw on pikk 7 tundi, ja ö 17 tundi.

6 Webruarius. Kúunla = ku.

Kristus laewa peäl. Matt. 8, 23.

1 Pühhap.	4 P. p. 3 R. P.	Pehme
2 Esmasp.	Kúunla pääw	külm,
3 Teisip.	Hanna	wahhel
4 Kesknäd.	Weronika	☉ 4, 50' e. l.
5 Neljap.	Agata	
6 Rede	Tora	
7 Laup.	Rikart	pilwsed

Umbrohhust. Matt. 13, 24.

8 Pühhap.	5 P. p. 3 R. P.	ja
9 Esmasp.	Polli	tuulsed
10 Teisip.	Kolastika	ilmad.
11 Kesknäd.	Edo	☉ 9, 2' p. l.
12 Neljap.	Eulalia	
13 Rede	Elwine	Kaunis
14 Laup.	Walentin	kange

Wina; mäest. Matt. 20, 1.

15 Pühhap.	9 P. e. Kr. üll. P.	külm.
16 Esmasp.	Jula	Lumme:

Sel kuul on tannawo 28 päwa. 7

17 Teisip.	Konstantia	saddo
18 Kesknäd.	Konfordia	☉ 3, 18' p. l.
19 Neljap.	Sim. Apost.	ja tuult.
20 Rede	Egarius	
21 Laup.	Esaías	Selged

Kälwi; mehhest. Luk. 8, 4.

22 Pühhap.	8 P. e. Kr. üll. P. Peetrip.	pawad
23 Esmasp.	Mina	ja
24 Teisip.	Maddise pääw	☉ 9, 57' p. l.
25 Kesknäd.	Wiktorius	suurt
26 Neljap.	Nestor	külma.
27 Rede	Leander	
28 Laup.	Justus	

16mal selle ku päwal tõuseb päike kello 7, lähhab
loja kello 5. Pääw on 10, õ 14 tundi pikk.

8 Martsius. Paasto = ku.

Vimmedast tee äres. Luf. 18, 31.

1 Pühhap.	Paasto P.	Ullati
2 Esmasp.	Medea	
3 Teisip.	Wastla pääw	külmad
4 Kesknäd.	Tuhka pääw	päwad.
5 Neljap.	Angelus	Pilwsed
6 Rede	Kotwrid	☿ 1, 12' p. l.
7 Laup.	Perpetua	ilmad,

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1.

8 Pühhap.	1 P. Paastus. Põri p.	
9 Esmasp.	Prudensius	wahhel
10 Teisip.	Mikeus	
11 Kesknäd.	Palwe pääw	
12 Neljap.	Krefor	lumme:
13 Rede	Ernst	☿ 7, 58' e. l.
14 Laup.	Sakarius	saosed.

Kananea naesest. Matt. 15, 21.

15 Pühhap.	2 P. Paastus	Selle järrel
------------	---------------------	--------------

Sel kuul on 31 päwa. 9

16 Esmasp.	Uleksander	tulleswad
17 Teisip.	Eruta	pehmed
18 Kesknäd.	Kabriel	ilmad.
19 Neljap.	Josep	☿ 11, 21' p. l.
20 Rede	Olga	
21 Laup.	Pent	lumme:

Kristus aiab kurratid wälja. Luf. 11, 14.

22 Pühhap.	3 P. Paastus	saddo ja
23 Esmasp.	Tiits	wihmased
24 Teisip.	Kasimir	päwad.
25 Kesknäd.	Paasto Mar. p.	
26 Neljap.	Manuel	
27 Rede	Kustaw	☿ 1, 35' p. l.
28 Laup.	Kideon	Heitlikud

5000 meest södetakse. Joann. 6, 1.

29 Pühhap.	4 P. Paastus	
30 Esmasp.	Udonius	ilmad.
31 Teisip.	Tetlaus	

9mal selle ku päwal tõuseb päike kello 6, lähhab
loja kello 6. Pääw on 12, ja ö 12 tundi pirk.

1 Keßnäd.	Karjalask. p.	Weike
2 Neljap.	Pauline	külm.
3 Rede	Werdinand	
4 Laup.	Ambrosius	☉ 6, 24' p. l.

Jesus kirwidega wißsatud. Joann. 8, 46.

5 Pühhap.	5 P. Paastus	Wihmased
6 Esmasp.	Kõlestin	ja
7 Teisip.	Aron	tuulsed
8 Keßnäd.	Liborius	päwad.
9 Neljap.	Vogislaus	
10 Rede	Esekiel	Õõd
11 Laup.	Leo	☉ 4, 55' p. l.

Kristusse siße: sõitmisest. Matt. 21, 1.

12 Pühhap.	6 P. Paastus	külmad.
13 Esmasp.	Justinus	Selle
14 Teisip.	Künni pääw	järrel
15 Keßnäd.	Olimpia	tulleswad
16 Neljap.	Suur Neljap.	pehmed
17 Rede	Suur Rede	päwad.

18 Laup.	Walerian	☉ 8, 19' e. l.
----------	----------	----------------

Kristusse üllestõusmisest. Mark. 16, 1.

19 Pühhap.	Üllestõusm. P.	
20 Esmasp.	2 Pühha	Heitlikud
21 Teisip.	3 Pühha	ja
22 Keßnäd.	Kajus	pilwsed
23 Neljap.	Jürri pääw	päwad.
24 Rede	Albert	
25 Laup.	Markuse p.	

Kinnipandud uksest. Joann. 20, 19.

26 Pühhap.	1 P. p. üll. P.	☉ 5, 59' e. l.
27 Esmasp.	Anastasius	
28 Teisip.	Witalis	Wihma.
29 Keßnäd.	Reimund	
30 Neljap.	Eraft	

12mal selle ku päwal tõuseb päike kello pool 5, ja lähhab loja kello pool 8. Pääw on viik 15, ja õ 9 tundi.

1Rede	Bolbri pääw	Willud
2Laup.	Sigismund	ja umbsed

Heast karjatsesf. Joann. 10, 12.

3Pühhap.	2 P. p. üll. P. † Leidminne	
4Esmasp.	Tio	7, 45' e. l.
5Teisip.	Kottard	päwad,
6Keskäd.	Susanna	wahhel
7Neljap.	Ulrika	jälle
8Rede	Laas	
9Laup.	Niggulas	tuult.

Ürrikesse aia pärrast. Joann. 16, 16.

10Pühhap.	3 P. p. üll. P.	
11Esmasp.	Pankratius	0, 30' e. l.
12Teisip.	Henriette	Heitlik
13Keskäd.	Serwatus	ilm.
14Neljap.	Kristjaan	
15Rede	Sohwi	Kännad
16Laup.	Deregrinus	sojad

Kristusse ärraminnessest. Joann. 16, 5.

17Pühhap.	4 P. p. üll. P.	7, 17' p. l.
-----------	------------------------	--------------

18Esmasp.	Erif	päwad.
19Teisip.	Aggäus	Wihma.
20Keskäd.	Pil	
21Neljap.	Pontusine	
22Rede	Mili	Allati
23Laup.	Tesiderius	

Digeft pallumissest. Joann. 16, 23.

24Pühhap.	5 P. p. üll. P.	kallis
25Esmasp.	Urbanus	9, 31' p. l.
26Teisip.	Eduard	suine
27Keskäd.	Veet	aeg.
28Neljap.	Taewa minn. p. (Suur † pääw)	
29Rede	Mart	
30Laup.	Wiland	Tuult.

Rõmustajast Waimust. Joann. 15, 26.

31Pühhap.	6 P. p. üll. P.	
-----------	------------------------	--

8mal selle ku päwal tõuseb päike kello pool 4, ja lähkää loja kello pool 9. Pääw on pitk 17, agga 7 tundi.

1 Esmasp.	Kotskal	
2 Teisp.	Martellus	D 5, 4' p. l.
3 Keskäd.	Rasmus	Mürrista-
4 Neljap.	Tarius	mised.
5 Rede	Ponirafius	limbed
6 Laup.	Artemius	ilmad.

Pühhaft Wainust. Joann. 14, 23.

7 Pühhap.	Nelli Pühhi	Kännad
8 Esmasp.	2 Pühha	sojad
9 Teisp.	Pitkem pääw	⊙ 7, 49' e. l.
10 Keskäd.	Blawius	pawad.
11 Neljap.	Parnabas	Mürrista-
12 Rede	Pafilides	mised,
13 Laup.	Tobias	rahhe ja

Jesús ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

14 Pühhap.	3 aino Jum. P.	wihmasaoga.
15 Esmasp.	Widi pääw	
16 Teisp.	Justina	⊙ 8, 15' e. l.
17 Keskäd.	Nikander	Heitlikud

18 Neljap.	Homerus	
19 Rede	Kermasius	ja
20 Laup.	Wlorentin	

Rikkast mehhest. Luk. 16, 19.

21 Pühhap.	1 P. p. 3 a. J. P.	tuulsed
22 Esmasp.	Karolina	ilmad.
23 Teisp.	Pasilius	
24 Keskäd.	Jani pääw	⊙ 0, 32' p. l.
25 Neljap.	Webronia	
26 Rede	Jeremias	Illusad
27 Laup.	Ladislau	sojad

Surest õhto sõmaaiast. Luk. 14, 16.

28 Pühhap.	2 P. p. 3 a. J. P.	pawad.
29 Esmasp.	Peetr. Pawl. p.	
30 Teisp.	Ellia	

ymal selle ku päwal tõuseb päike 3 werendit
pärast kello 2, ja lähkub loja üks werend pärast
kello 9. Pääw on pikk 18 ja üks pool tundi,
agga õ 5 ja üks pool tundi.

1 Kestnäd.	Teobald	D 11, 53' p.l.
2 Neljap.	Heina Mar. p.	Weel
3 Rede	Kornelius	tullewad
4 Laup.	Ulrik	sojad

Raddunud lambast. Luf. 15, 1.

5 Pühhap.	3 P. p. 3 a. J. P.	pawad,
6 Esmasp.	Hektor	
7 Teisip.	Temetrius	wahhel
8 Kestnäd.	Kilian	☺ 3, 32' p.l.
9 Neljap.	Kirillus	mürrista:
10 Rede	7 Wenda	mised
11 Laup.	Eleonora	wihma:

Olge armolissed. Luf. 6, 36.

12 Pühhap.	4 P. p. 3 a. J. P.	saoga.
13 Esmasp.	Marreta pääw	Umbfed
14 Teisip.	Ponawent	ja uddused
15 Kestnäd.	Apof. jagg.	☾ 11, 39' p.l.
16 Neljap.	August	pawad.
17 Rede	Aleksius	
18 Laup.	Rosina	Willud

Rohkest kallafagist. Luf. 5, 1.

19 Pühhap.	5 P. p. 3 a. J. P.	ilmad.
20 Esmasp.	Elias	
21 Teisip.	Daniel	Kännad
22 Kestnäd.	Maria Mad.	sojad
23 Neljap.	Oskar	pawad.
24 Rede	Kristina	● 1, 44' e.l.
25 Laup.	Jakobi pääw	Wihma.

Wariseride õigusfest. Matt. 5, 20.

26 Pühhap.	6 P. p. 3 a. J. P.	
27 Esmasp.	Marta	
28 Teisip.	Plato	Wägga
29 Kestnäd.	Olowi pääw	sojad
30 Neljap.	Abdon	pawad.
31 Rede	Kristwrid	☾ 5, 18' e.l.

12mal selle ku päwal tõuseb päike kello pool 4, ja lähhab loja kello pool 9. Pääw on pikk 17, agga õ 7 tundi.

1 Kaup.	Peetri wang.	Mürrista:
4000 meest sõdetakse. Mark. 8, 1.		
2 Pühhap.	7 P. p. 3 a. J. P.	minne ja
3 Esmasp.	Eleasar	wihma.
4 Teisip.	Tominikus	Kännad
5 Kesknaäd.	Dewald	sojad
6 Neljap.	Eugenius	päwad.
7 Rede	Uline	☉ 0, 33' e. l.
8 Kaup.	Kerhard	Jkka weel

Walle prohwetidesi. Matt. 7, 15.

9 Pühhap.	8 P. p. 3 a. J. P.	sojad
10 Esmasp.	Lauritse pääw	päwad.
11 Teisip.	Herm	
12 Kesknaäd.	Klara	
13 Neljap.	Ello	Wihma
14 Rede	Eusebius	☾ 5, 16' p. l.
15 Kaup.	Muffi Mar. p.	

Üllekohtusfest maia; piddajast. Luk. 16, 1.

16 Pühhap.	9 P. p. 3 a. J. P.	
17 Esmasp.	Wilibald	

18 Teisip.	Leno	Heitlikud,
19 Kesknaäd.	Sebald	agga
20 Neljap.	Párnard	kaunid
21 Rede	Rut	sojad
22 Kaup.	Wilibert	● 1, 20' p. l.

Jerusalemma ärrarikmisfest. Luk. 19, 41.

23 Pühhap.	10 P. p. 3 a. J. P.	ilmad.
24 Esmasp.	Pertli pääw	
25 Teisip.	Ludwig	Miske
26 Kesknaäd.	Jerenaus	ja
27 Neljap.	Kebhard	uddune
28 Rede	Augustin	ilm.
29 Kaup.	Joann. huff.	☉ 10, 36' e. l.

Wariserist ja tõlnerist. Luk. 18, 9.

30 Pühhap.	11 P. p. 3 a. J. P.	
31 Esmasp.	Rebekka	

14mal selle ku päwal tõuseb päike 3 werendit pärrast kello 4, ja lähkab loja üts werend pärrast kello 7. Pääw on pikk 14 ja üts pool, agga 8 9 ja üts pool tundi.

20 September. Suggise ehk Mihkli-ku.

1 Teisip.	Elidius	Umbfed
2 Keisnäd.	Lisa	ja willud
3 Neljap.	Reinard	päwad,
4 Rede	Kai	wahhel
5 Laup.	Moses	☉ 11,50'e.l.

Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31.

6 Pühhap.	12 P.p. 3a. J. P.	
7 Esmasp.	Regina	wihma
8 Teisip.	Mar. sündmin.	ja
9 Keisnäd.	Pruno	tuul.
10 Neljap.	Põri pääw	
11 Rede	Eobald	
12 Laup.	Sirus	Heit.

Preestrist ja lewitist. Luf. 10, 23.

13 Pühhap.	13 P.p. 3a. J. P.	☉ 0, 11' p. l.
14 Esmasp.	† üllendamiane	likud
15 Teisip.	Nikodemus	päwad.
16 Keisnäd.	Leontina	
17 Neljap.	Josepina	

Sel kuul on 30 päwa. 21

18 Rede	Kottlob	Willud
19 Laup.	Werner	päwad;

Rünnest piddali; többisest. Luf. 17, 11.

20 Pühhap.	14 P.p. 3a. J. P.	☉ 11,56' p. l.
21 Esmasp.	Matteuse p.	pärast head
22 Teisip.	Morits	ilmad.
23 Keisnäd.	Osea	
24 Neljap.	Joann. sam.	Wihma,
25 Rede	Kleowas	
26 Laup.	Harald	tuulsed

Mammonast. Matt. 6, 24.

27 Pühhap.	15 P.p. 3a. J. P.	☉ 5, 4' p. l.
28 Esmasp.	Wentsel	ja
29 Teisip.	Mihkli pääw	pahhad
30 Keisnäd.	Hironimus	ilmad.

11mal selle ku päwal tõuseb päike kello 6, ja lähkab loja kello 6. Pääw on pikk 12, ja 8 ka 12 tundi.

1 Neljap.	Wolmar	Willud
2 Rede	Woldemar	ilmad,
3 Laup.	Jairus	wahhel

Maini: linna surnust. Luk. 7, 11.

4 Pühhap.	16 P. p. 3 a. J. P. Leifuse P.	
5 Esmasp.	Wides	2, 10' e. l.
6 Teisip.	Luisa	saab
7 Kesknäd.	Malo	wihma
8 Neljap.	Tomasia	ja
9 Rede	Tionisius	tuult.
10 Laup.	Mai	

Wee: többisest. Luk. 14, 1.

11 Pühhap.	17 P. p. 3 a. J. P.	Uddune
12 Esmasp.	Walwriid	ilm.
13 Teisip.	Teresia	6, 58' e. l.
14 Kesknäd.	Kalikstus	Wihmased
15 Neljap.	Heddo	ja
16 Rede	Kallus	kulmad
17 Laup.	Leonhard	pawad.

Suremast. käsust. Matt. 22, 34.

18 Pühhap.	18 P. p. 3 a. J. P. Lukase p.	
19 Esmasp.	Eutsius	Kange
20 Teisip.	Wetisius	10, 17' e. l.
21 Kesknäd.	Ursel	tuul.
22 Neljap.	Kel	
23 Rede	Sewerin	
24 Laup.	Salome	Heit

Alwatud innimesest. Matt. 9, 1.

25 Pühhap. 19 P. p. 3 a. J. P. Lutterusse öige usso üleswõt-
misse P.

26 Esmasp.	Umandus	likud pawad.
27 Teisip.	Kapitolin	1, 50' e. l.
28 Kesknäd.	Simon Judas	Saab
29 Neljap.	Engelbrecht	lund ja
30 Rede	Abalon	wihma.
31 Laup.	Wolfgang	

16mal selle fu pawal tõuseb päike kello pool 8, ja lähkää loja kello pool 6. Päaw on pirk 9, d 15 tundi.

Pulma rideft. Matt. 22, 1.

1 Pühhap.	20 P.p. 3a. J. P. Pühh. p.	
2 Esmasp.	Singede pääw	Weike
3 Teisip.	Kottlieb	☉ 7,48' p. l.
4 Keskñäd.	Ot	külm ja
5 Neljap.	Plandina	lumme:
6 Rede	Käspär	saddo.
7 Laup.	Paltser	Umbne

Runningamehhe poiaft. Joann. 4, 47.

8 Pühhap.	21 P.p. 3a. J. P.	ja
9 Esmasp.	Joobst	pahha
10 Teisip.	Martin Lutter	ilm.
11 Keskñäd.	Martin Piisk.	
12 Neljap.	Jonas	☾ 0,13' e. l.
13 Rede	Urkadius	Tuulsed ja
14 Laup.	Predrik	wihmased

Kawwalast sullaseft. Matt. 18, 23.

15 Pühhap.	22 P.p. 3a. J. P.	pawad.
16 Esmasp.	Ottomar	Parras

17 Teisip.	Alweus	külm ilm.
18 Keskñäd.	Esra	☉ 8,51' p. l.
19 Neljap.	Eiisbet	
20 Rede	Amos	Heitlikud
21 Laup.	Mar. ohwerd.	pawad.

Rohto: rahhast. Matt. 22, 15.

22 Pühhap. 23 P.p. 3a. J. P. Surnute mälestusse Pühha

23 Esmasp.	Klement	Tuult,
24 Teisip.	Josias	wihma
25 Keskñäd.	Kadrina pääw	☉ 1,49' p. l.
26 Neljap.	Konrad	ja
27 Rede	Jetta	lumme:
28 Laup.	Künter	tuisfo.

Kristusse sisse: sõitmisseft. Matt. 22, 1.

29 Pühhap. 1 Krist. tull. P. 30 Esmasp. Andresse p.

gmal selle ku päwal tõuseb päike kello pool 9, ja lähkääb loja kello pool 4. Pääw on pikk 7, 8 17 tundi.

1 Teisip.	Arend	Umbfed
2 Kesknäd.	Kandidus	ja külmad
3 Neljap.	Tala	☉ 3, 12' p. l.
4 Rede	Parbo	päwad.
5 Laup.	Sabina	

Lähhed enne wimist päwa. Luf. 21, 25.

6 Pühhap.	2 Kr. tull. P. Niggola p.	
7 Esmasp.	Antonie	Weike
8 Teisip.	Mar. sam.	külm
9 Kesknäd.	Lühhem pääw	
10 Neljap.	Judit	☉ 3, 1' p. l.
11 Rede	Elso	
12 Laup.	Otilia	lumme.

Joannes wangi: tornis. Matt. 11, 2.

13 Pühhap.	3 Krist. tull. P.	saoga.
14 Esmasp.	Nikafius	Kaunis
15 Teisip.	Johanna	fange
16 Kesknäd.	Albina	külm
17 Neljap.	Ignatius	ja

18 Rede	Kristow	● 7, 44' e. l.
19 Laup.	Lot	lumme.

Joannese tunnistusfest. Joann. 1, 19.

20 Pühhap.	4 Krist. tull. P.	tuisl.
21 Esmasp.	Toma pääw	Weike
22 Teisip.	Peata	külm.
23 Kesknäd.	Dagobert	Selge
24 Neljap.	Adam, Ewa	taewas
25 Rede	Joulo	☉ 0, 8' e. l.
26 Laup.	2 Pühha	

Immek: pannemissfest. Luf. 2, 33.

27 Pühhap.	P. p. Joulo	ja
28 Esmasp.	Süta Laste p.	külmad
29 Teisip.	Noa	päwad.
30 Kesknäd.	Lawet	lummesaddo
31 Neljap.	Silwester	ja tuul.

10mal selle ku päwal tõuseb päike üks werend pärrast kello 9, ja lähhab loja 3 werendit pärrast kello 2. Pääw on pikk 5 ja üks pool tundi, 18 ja üks pool tundi.

Kewwade hakkab 8. Paasto:ku päwal, kello 5, 54 minuti p. l. Siis on pääw ja õ õhhe pikkused.
 Sui hakkab 9. Jani:ku päwal, kello 2, 53 minuti p. l. Siis on meil teigepikkem pääw.
 Saggise hakkab 10. Miskli:ku päwal, kello 10, 43 min. p. l. Siis onj älle pääw ja õ õhhe pikkused.
 Talwe hakkab 9. Joulo:ku päwal, kello 10, 41 min. p. l. Siis on meil teigelühhem pääw.

Päwa- ja Ku-warjutamisfed.

Sel aastal warjutakse Päike kaks kord, ja Ku üks kord; agga meie maal on need warjutamisfed feik näggematta.
 Eßimenne on Päwa-warjutaminne 25. Leht:ku p., kello 9 pärrast lounat.
 Zeine on Ku-warjutaminne 9. Jani:ku päwal, kello 8 enne lounat.
 Kolmas on Päwa-warjutaminne 18. Talwe:ku päwal, kello 9 pärrast lounat.

Wennema Üllemawallitseja suggufelts.

Nikolai se eßimenne, Keiser ja teige Wennerigi wallitseja; ka Sleswik-Holsteini wallitseja Wärs, on sündinud 1796, Jani:ku 25. päwal.
 Aleksandra Weodorowna, Keisri praua, Preisi Printses; sündinud 1798, Heina:ku 1. p.

Aleksander Nikolajewits, Rigi pärria, Esesarewits ja Suurwürst; on sündinud 1818, Jürri:ku 17. päwal. Temma Praua on: Maria Aleksandrowna, Esesarewna, Hessene Printses; sünd. 1824, Heina:ku 27. p.

Nende lapsed:

Nikolai Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud 1843, Miskli:ku 8. päwal; ja
 Aleksander Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud 1845, Künla:ku 26. päwal; ja
 Wladimir Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud 1847, Jürri:ku 10. päwal.
 Aleksei Aleksandrowits, Suurwürst on sündinud 1850, Neäri:ku 2. päwal.
 Konstantin Nikolajewits, Suurwürst; on sündinud 1827, Miskli:ku 9. päwal, ja temma Praua on:
 Aleksandra Josepowna, Saksen-Altenburgi Printses; on sündinud 1830, Jani:ku 26. päwal.
 Nende lapsed:
 Nikolai Konstantinowits, Suurwürst; on sündinud 1850, Künla:ku 2. päwal.
 Olga Konstantinowna, Suurwürsti Printses; on sündinud 1851, Leikusse:ku 22. päwal.
 Nikolai Nikolajewits, Suurwürst; on sündinud 1831, Heina:ku 27. päwal.

Mikael Nikolajewits, Suurwürl; on sündinud 1832, Wina:ku 13. päwal.

Helen Pawlowna, Wirtembergi Printsess; on sündinud 1806, Joulou:ku 28. päwal.

Maria Nikolajewna, Suurwürlsti Printsess; on sündinud 1819, Leikuse:ku 6. päwal. Laulatud Keiserliko Printsi Maksimilian Leugtenbergi prauaks.

Nende lapsed:

Nikolai Maksimilianowits, Prints; sündinud 1843, Heina:ku 23. päwal; ja

Eugen Maksimilianowits, Prints; sündinud 1847, Meeri:ku 27. päwal; ja

Sergei Maksimilianowits, Prints; sündinud 1849, Joulou:ku 8. päwal.

Georg Maksimilianowits, Prints; sündinud 1852, Künla:ku 17. päwal.

Maria Maksimilianowna, Printsess; sündinud 1841, Wina:ku 4. päwal; ja

Eugenia Maksimilianowna, Printsess; sündinud 1845, Paasto:ku 20. päwal.

Olga Nikolajewna, Suurwürlsti Printsess; on sündinud 1822, Leikuse:ku 30. päwal. Laulatud Wirtembergi Rigi pärria Karel Wridrik Aleksandri prauaks.

Katarina Michailowna, Suurwürlsti Printsess; on sündinud 1827, Leikuse:ku 16. päwal.

Laulatud Mecklenburg-Strelitsi ma kunningliko Printsi Georg August Ernst Adolw

Karel Ludwigi prauaks.

Maria Pawlowna, Suurwürlsti Printsess; Keisri õde, on sündinud 1786, Künla:ku 4. päwal.

Laulatud Weimari ja Eisenachi ma wallitseja Karel Wridriko prauaks.

Anna Pawlowna, Suurwürlsti Printsess, Keisri õde; on sündinud 1795, Meeri:ku 7. p. Laulatud Hollandi ma Kuninga Wilhelmi II. prauaks.

Kronopühhad, mis ue kirriko seadusse järtele ka Ma kirrikutes tullemad piddada:

1. Jüri:ku 17mal päwal. Esesarewitsi Surewürlsti Aleksander Nikolajewitsi, wenne rigi aujärje pärris pärria sündimise päaw.
2. Jüri:ku 23mal päwal. Meie sure Keisri Praua Aleksandra Weodorowna nimme päaw.
3. Jani:ku 25mal päwal. Meie sure Keisri ja keige Wennerigi Wallitseja Nikolai Pawlowitsi sündimisse päaw.
4. Heina:ku 1. päwal. Meie sure Keisri Praua Aleksandra Weodorowna sündimisse päaw.
5. Leikuse:ku 22mal päwal. Meie sure Keisri Herra ja Temma Abbitasa kronimisse päaw.

6. Leiknusse: ku 3omal päwal. Wennerigi aujärje pärris pärria, Suurwürsti Aleksander Ni: kolajewit si, nimme pääw.
7. Salwe: ku 2omal päwal. Meie sure Reisri Niko: lai Pawlowit si wallitusse hakkatusse pääw.
8. Joulo: ku 6mal päwal. Sesamma meie sure Reisri nimme pääw.
- Reedsinnatsed Kronopühhad petakse nenda kui Päästo jutluse päwad.

Hooste-, weiste- ja kauba-ladad.

1. Cesti=ma Rubbermangus.

- Talliänas: 1) Jani: ku 20mast päwast ku otsani.
2) Mihkli: ku 26mal, 27mal ja 28mal päwal.
- Rakwerre-liänas: 1) Neäri: ku 27mal ja 28mal p.
2) Jani: ku 16mal ja 17mal p. 3) Mihkli päwal.
- Paideliänas: 1) Künla: ku 3mal päwal. 2) Jani: ku 25mal päwal. 3) Mihkli: ku 10mal ja 11mal päwal. 4) Salwe: ku 8mal ja 9mal päwal.
- Haapsalo-liänas: 1) Neäri: ku 10mal ja 11mal päwal. 2) Mihkli: ku 14mal ja 15mal päwal.
- Paldi: ku 1) 2sel ja 3mal Künla: ku päwal. 2) Mihkli: ku 21mal ja 22mal päwal.
- Lihhola-liänas: 1) Esmaspäwal enne Wastla päwa. 2) Mihkli: ku 24mal päwal.

Naplas: 1) esimesel redel pärrast Mihkli päwa.
2) kolmandamal redel pärrast Neäri päwa.

Reblastes: 1) Mihkli: päwal ja kaks päwa se järrele.
2) Neäri: ku 26mal ja 27mal päwal.

Merjama firriko jures: kolmandamal Kristusse tullemisse pühhal.

Orfital: Neäri: ku 7mal ja 8mal päwal.

Kollowerres: Neäri: ku 17mal ja 18mal päwal, ja Wina: ku 4mal ja 5mal päwal.

Johwis: Mihkli: ku 24mal ja 25mal päwal.

Keila firriko jures: Mihkli p. ja kaks päwa se järrele.

Jõehtmes: nädal pärrast Mihkli päwa.

Rubbermango kohto kaks järrele ei olle lubba, ei laupäwal egga pühapäwal lata piddada, waid, kui nenda juhtub, peab sedda teise nädala esimesel argipäwal petama.

2. Lihwlandi=ma Rubbermangus.

Tarto-liänas: 1) Kolme funninga suur saksa laat.

2) Peetri: 3) Maria sündimisse: ning 4) Mihkli: p.

Perno-liänas: 1) 3 nädalat pärrast Jani: päwa üks suur saksa laat. 2) Esmaspäaw ning Teispäaw enne Mihkli: päwa. 3) Esmaspäaw ning Teisi: päaw pärrast 3mat Kristusse tullemisse pühha.

Willandi-liänas: 1) Künla: ku 2sel päwal üks suur saksa laat, 8 päwa. 2) Jani päwal, 3 päwa, ning 3) 24mal Mihkli: ku päwal.

Kurresare: liinas: 1) 6mal Käänla:ku päwal. 2) Mikhli:ku 15mal, 16mal ja 17mal päwal.
 Werro:liinas: 1) Jani päwal. 2) 24mal Mikhli:ku päwal. 3) Üks suur saksa laat, mis 8 päwa petakse 22sest Käänla:ku päwast. 4) 10mal Salwe:ku päwal.
 Waska:liinas: 1) 12mal Jani:ku päwal. 2) 10mal Leikuse:ku ja 3) 29mal Mikhli:ku päwal.
 Rastnas: 8mal ja 9mal Mikhli:ku päwal.
 Audrus: 1) 17mal ja 18mal Mikhli:ku päwal. 2) Neide pärrast Wastla päwal.
 Põltsama: mõisas: 17mal Mikhli:ku päwal.
 Lustiwerre: mõisas: 15mal Wina:ku päwal.
 Võrawerre: mõisas: 13mal Mikhli:ku päwal.
 Kaanso: mõisas: 30mal Leikuse:ku päwal.
 Korti: mõisas, liggi Waska:liina: 15mal Mikhli:ku päwal.
 Rappina: mõisas: 4mal ja 5mal Mikhli:ku päwal.
 Weski: mõisas, Rambia kihhelkonnas: 15mal Wina:ku päwal.
 Oldre: mõisas, Helme kihhelkonnas: 10mal ja 11mal Mikhli:ku päwal.
 Helme: mõisas: 15mal Leikuse:ku päwal.
 Tarmaste: mõisas: 29mal Jani:ku päwal.
 Wendro: mõisas: 20mal ja 21mal Mikhli:ku päwal.

Luggemissed.

Armas Ma:rahwas.

Neid tähttramato luggejad on mitmesuggused, sepärrast se ep olle mitte kerge assi, se-suggused luggemissed nende kätte anda, mis keikide mele pärrast, agga surem hulk lugge-jatte seast on need, kes Jummalala sanna ar-mastawad, ühtlasse omma kallist Önnisteg-giat armastawad, ning sellepärrast hea me-lega temmast kuulwad ja luggewad. Sowin siis et mitmele armas assi on, teada sada, kus ja mil wiisil Jesus ommad wiimsed ello-aastaid ellas, sest aiast, mil temma ha-fas omma armo-õppetust fulutama, senni kui ta surri ja sai mahhamaetud. Sedda mõda tahhan siis praego p. Ewangelisti Joannesse ramatust sedda wäljakirjutada, kust meie temma wiimsed ello-aastaid same kofko arwada, nenda kuida minna sedda mõnda aastade eest ühhes firjas ollen loend.

Joan. I. 29—43.

Teisel päeval näeb Kristia Joannes Jesust ennese jure tulleswad (se olli Petania-maal) ja ütleb: „wata, se on mailma Tal, kes maailma patto ärrakännab!“ Sefinnane on, kellest ma ollen üttelnud: mo järrele tulles üks mees, kes enne mind on olnud, sest ta olli enne kui minna . . . j. n. t. s. — Se olli 4 ehk 5 päwa küünla ku hakkatuses.

Joan. I. 44.

„Teisel päeval tahtis Jesus Kalilea-male minna, ja leiab Wilippust ja ütleb temmale: käi minno järrele“ . . . Se olli kesse küünla-ku sadik.

Joan. II. 1—12.

Ja kolmandamal päeval said pulmad Kanas Kalilea-maal, ja Jesusse emma olli seal . . . pärrast läks temma alla Kapernauma, temma ja temma emma ja temma wennad ja temma jüngrid, ja ei jänud seina mitte kaua aega“ . . Se olli 6 nädal d kesse küünla kuust senni kui Paasto-ku lõppetusse pole.

Joan. II. 13.

Jesus läks Jerusalemma, esimeste Pasa pühha pühhitsema. — Se olli Paasto-ku lõppetuses ehk Jürri-ku algmisses.

Joan. II. 14—22.

Jesus leidis p. koiast neid, kes hargi ja lambo ja tuikesti müsid, ja need rahhawahhetajad istmast. Ja temma teggi ühhe piitsa paelust ja aias keif rahwast wälja lammaste ja hargega hopis, ja nende rahhawahhejatte rahha pillas temma laiale ja lükkas nende lauad ümber! j. n. t. s.

Joan. II. 23—25.

Agga kui Jesus olli Jerusalemmas, Pasa pühhal, siis usksid paljo temma nimme sisse, kui nemmad näggid temma immetähhed, mis ta teggi, agga Jesus isse ei usknud ennast mitte nende kätte, et ta keif ärra tundis!

Joan. III. 1—15.

Jesus rakis Nikodemussega ning ütles temmale: et ükski ei woi taewa-rigi sada, kui ta ei sünni üllewelt, weest ja Waimust!

Se aeg, mil Jēsus templi puhhastas müjadest ja ostiadeſt, et paljo rahwas temma ſiſſe uſkus ning et Nikodemus temma jure tullī, ſe olli Paasto puhha aial ja weel mõnda aega parrast ſedda — keſt Jūrri-kuus ja temma lõppetufſes.

Joan. III. 22.

Parrast ſedda tullī Jēsus ja temma jüngrid Juda-male ja ſeñna wibis temma nendega ja ristiſ! — Se olli ſui haffatufſes.

Joan. III. 22—30.

Ristiā Joannes jüngrid hakkafid Juda meeftega küſſitellemā puhhastamiſſe parrast, ning waitleſid Jēſuſſe ja Joannesſe riſtmifſe parrast; ſelle waitlemifſele teggi Joannes nende ſannadega oſſa: „minna ei olle mitte Kriſtus, waid minna ollen temma ele lāffitud, temma peab kaſwama, agga minna pean wāhhenema!“

Sedda aega ülleültſe, et Jēsus Juda-maal olli, kuſ ka ſe tullī riſtmifſe parrast tõufiſ, olli üllepea, umbes arwada — 6 kuud.

Joan. IV. 1—40.

Jēsus lāks nüüd Samariaſt lābbi Kalileama pole ja tullī ühte Samaria liñna, miſ hūtakſe Sigariks, ſe põllo liggi, kuſ Jakobi kaew olli. Siñna kaewo jure iſtus Jēsus mahha ja ütles ühhe Samaria naeſe waſto: anna mulle jua! Agga naene panni ſedda immekſ ja ütles: ſinna olled Juda mees, kuida küſſid ſinna minnult jua? (Juda rahwas ei ſünni mitte ühte Samaria rahwaga). Siin rāfiſ ka meie Onniſteggia ſelle naefega ſeſt iggawefſeſt weefſt, et ſe, keſ ſeſt joob, ennam ei jannuta, ning ütles temmale, et meie ei pea Jummalat kummardama ei mae peāl egga Jeruſalemmas, waid igga pool, toes ja Waimus! Ja kui Jēsus ſai ſelle naefele temma mõda lainud ello-lugguſt rāfinud, et temmale 5 meefſt olli olnud, ſiis ütles ſe naene: „Iſſand, minna nāān et ſa Prohwet olled“, ning lāks liñna, ſeält rahwaſt kufſma, ſedda Kriſtuſt waatma.

Sedda aega, et Jēsus ſeia Samaria-liñna

jai, ollid 2 pãwãd. Niiud olli jo Zalwe-
fu ots liggi joudnud.

Joan. IV. 43—54.

Rahhe pãwa pãrrast tulli Jesus seãlt ärra
ja lãks Kalilea = male ja tulli teist fõrda
Kana-liinna, kus ta wet olli winaks muutnud
ning funninga mehhe haige poia terweks teggi.

Sedda aega, et Jesus seia paigale jai,
ollid 3 ehk 4 kuud. Niiud olli siis üks
aasta möda lãinud et meie kallid Õnnisteggia
ollid omma armo-õppetust kulutanud ja monned
immetãhhed teinud — wet olli winaks muut-
nud ja funninga mehhe poia terweks teinud.

Joan. V. 1.

Jesus lãks niiud teist fõrda omma wisi
jãrrel Pasa pũhha pũhhitsemisse pãrrast Je-
rusalemma liinna. — Se olli ke sk Paasto-
kuus.

Joan. V. 2—47.

Jesus jai mõnda aega seia ja teggi sedda
haiget terweks, kes Jerusalemma liggidal
Petesda tigi jures jo mitto aega olli ootnud,

ennast õigel aial siina sisse lasta, agga kui
ta ilma abbita tifi ei sanud, jai temma ifka
jãlle teistest mahha. — Kui ta omma hãdda
Jesusel sai kustnud, siis ütles Jesus: „touse
ülles, wõtta omma modi ja kõnni! ja se in-
nimenne sai warsti terweks, wõttis omma modi
ja kõndis, agga se pãaw olli hingamisse
pãaw!“ — Sepãrrast et se hingamisse pãaw
ollid, mil Jesus sedda haiget terweks teggi,
ütles Juda rahwas: „hingamisse pãaw on,
sul ei sũnni mitte modi kanda!“ Sellesamma
asja pãrrast kiusasid Juda rahwas Jesust
takka ja otsisid tedda ärratappa, agga Jesus
wastas neile: „minno Issa teeb tõõd tãnnine,
ja minna teen tõõd!“

Sedda aega, et Jesus Jerusalemma-liinnas
ja seãl liggidal olli, tulleb 2 nõddalad ar-
wada.

Joan. VI. 1 ja 4.

Pãrrast sedda lãks Jesus ärra ülle Kali-
lea merre, Tiberia-liinna kaudo, sest Pasa

pühha olli liggi. — Se olli Paasto-fu lõp-
petusfes.

Joan. VI. 1—13.

Sel korral jäi Jeesus kaueminne Kalilea-
male, kui enne; siin se olli ka, kus temma
neid 5000 meest wie ohrast leiba ja kahhe
kalladega sõtis, keik nende kõhjud täitis ja
weel 12 korwi täit pallokesi said kokko kor-
jatud.

Joan. VI. 14—21.

Kui nüüd Jeesus moistis et rahwas tahtis
tedda selle immetähhe pärrast wäggise fun-
ningaks tõsta, siis läks ta kõrwale mäe peäle,
aino üksi, agga kui õhto sai, läksid temma
jüngrid merre peäle. Jo olli pimme ja merri
hakkas tõusma, et suur tuul puhhus, agga
Jeesus ep olnud weel nende jure tulnud. Kui
nad agga ollid soudnud liggi 25 ehk 30
waggo maad, siis näggid nemmad Jeesust
merre peäl kõndiwad ja laewa liggi tullewad
ja kartsid. Agga temma ütles: „minna ollen
se, ärge kartke mitte!“

Joan. VI. 22—59.

Se rahwas, kedda Jeesus olli sõõtnud,
tullid Kapernauma, kus nemmad kuulsid Je-
sust ollewad, tedda otsima, ja ütlesid: „õp-
petaja, millal olled sinna seia sanud? Jeesus
wastas neile ja ütles: „toeste, minna ütlen
teile, teie otsite mind ei mitte sepärrast, et
teie ollete immetähtesi näinud, waid et teie
neist leibast ollete sõõnud ja teie kõht täis
sanud; ärge noudke sedda roga, mis kaub,
waid sedda roga, mis jäeb iggawesse ellusse,
mis innimesse Poeg teile tahhab anda, sest
seddasinnast on Jummal se Issa kinnitanud!
Minna ollen se ellaw leib, mis taewast on
mahhatulnud. Kui kegi sestsinnaatsest leibast
sõõb, se peab ellama iggaweste, ja se leib,
mis minna annan, on minno lihha, mis ma
annan mailma ello eest!“ — Neidsinnasti
armsad õppetussed ja weel mitto teisi kulutas
Jeesus koggodusse koias, kui ta õppetas Ka-
pernaumas.

Joan. VI. 60—71.

Paljo Jესusse jūngridest, kēs sedda kuul-
sid, ütlesid: sēsinnane kõnne on kõmwa, kēs
woib sedda kuulda? „Agga mis siis, kui teie
nāte innimesse Poia siinna ūlles minnewad,
kus ta enne olli? Waim on, kēs ellawaks
teeb, lihha ei kõlba kuhhogi; need sannad,
mis ma teile rāgin, on Waim ja ello; agga
monningad on teie seast, kēs ei ussu mitte;“
sest Jēsus teadis algmisses, kēs need ollid,
kēs ei usknu, ja kēs se olli, kēs tedda pididi
ārraandma. — Sest aiašt lāksid paljo temma
jūngridest taggasi, ja ei kõndind mitte ennam
temmaga. — Simon Petrus agga ütles:
„Jēsand, kelle jure peame meie minnema? Sul
on iggawesse=ello sannad!“

Joan. VII. 1—19.

Jēsus ei jānud mitte Kapernauma-liinna,
waid kāis Kalilea=maad lābbi, sest et Juda
mehhed tedda pūūdšid ārratappa. Agga Juda
rahwa lehte=maia pūhha olli liggi. (Lehte=
maia pūhha pūhhitšes Juda rahwas sūggisel,

māllestusšeks, kui nad kõrbest lābbi kāies seāl
pissokesse maiade sees ellasid; — ūhtlasse
olli ka se lehte=maia pūhha tānno=pūhha,
leikusse eest; need lehte=maiad ollid tore of=
sadesť fokko punnutud ja seestpoolt keigesug=
guse falli maia=riistatega ehhitud — nende
maiade sees ellas Juda rahwas sūggise aial,
kui ō ja pāāw ūhhesuggused pitkad on, ūhhe
nāddala). — Kesť pūhhade aial lāks Jēsus
ūlles pūhha kotta ja ōppetas. „Eks Moses
olle teile kāsso=ōppetust annud, ja ūkski teie
seast ei te kāsso=ōppetusse jārrele? miks pārrast
otsite teie mind tappa?“

Kesť sedda, armad luggejad, mis meie
praego Jēsussest olleme nimmetanud, Joan.
VI. peatūkkist senni kui VII. 1—19 salmist
šadif, et ta teist korda olli Kalilea=maale
lāinud, et ta 5000 meest olli šōōtnud, et ta
rahwast ōppetas Kapernauma-liinnas, pūhhas
koiās, et temma jūngrid ōsel laewa peāl ollid
ja temma nende jure kōndis, et ta Kalilea=
maad lābbi kāis, seālt ārralāks ja lehte=maia

pühha Jerusalemmas pühhites, keik needsinatsed asjad sündisid 6 ehk 7 ku sees, se on Roja-ku lõppetuseks.

Joan. VII. 20—36.

Kui Jesus sai rahwa käest küsitud: „miks parrast otsite teie mind tappa?“ siis kostis rahwas ja ütles: „Sul on kurri Waim; kes otsib sind tappa?“ — Jesus sõitles neid, et nemmad hingamisse päwal rahwast ümberleikasid ja ommeti sedda pahhaks pannid, et temma hingamisse päwal üht innimest olli terweks teinud, ja ütles neile: „ärge moistke mitte kohhut silma näo järrele, waid moistke õiget kohhut!“ Jesus ütles weel Wariseride ja üllema preestride sullaste wasto, kes ollid lakkitud tedda finni wõtta: „teie wõttate mind otsida, ja ei leia mind, ja kus minna ollen, sinna ei woi teie mitte tulla!“

Joan. VII. 37—52.

„Selle Pasa pühha wiimisel päwal, mis suur olli, seisis Jesus ja kiskendas ja ütles: kui kellelgi janno on, se tulgo minno jure ja

jogo; kes minno sisse ussub, (nenda kui firri ütleb) selle ihhust peawad ellawa wee jõed jooksuma! Siis ütlesid paljo rahwa seast, kes sedda kõnne kuulsid: sefinnane on toest se Prohwet! Teised ütlesid: sefinnane on Kristus; agga teised ütlesid: kas Kristus Kalilea-maalt tulleb? eks firri ütle: et Kristus tulleb Laweti suggust ja Petlemmast, sest allewist, kust Lawet olli? Siis tõusis riid rahwa seas, temma parrast.“ — Kui need sullased Wariseride ja üllematte preestride jure taggasi tullid, küsisid nemmad: „miks parrast ei olle teie tedda tonud?“ agga need sullased kostsid: „ükski innimenne ei olle ellades nenda rakinud, kui sefinnane innimenne!“ Siis ütlesid Wariserid neid ärraeksitud ja ärranetud ollewad. Agga Nikodemus, kes õsel Jesusse jure tulli, ütles Wariseride wasto: „kas meie käsk ühhe innimesse hufka moistab, ennego temmast fulukse ja teada saab, mis ta on teinud? Siis wastasid nemmad:

„otsi läbbi ja wata, et Kalilea=maalt ei olle ükski Prohwet üllestõusnud!“

Joan. IX. 1—14.

Jesús teggi sedda meest, kes pimme olli sündinud, jälle näggema, temma süllitas Ma peäle, teggi mudda süljest ja woidis sedda mudda selle pimmeda filmide peäle ja ütles temma wasto: „minne, pesse filmad Siloa tifiks“, siis läks temma siina, pessi filmi ja tulli näggew taggasi! Se olli ta jälle hingamisse päwal.

Joan. X. 1—21.

Siin rägib meie kallis Õnnisteggia tähhendamisse sannaga lamba=lautast ja karjatsest. „Kes ei lähhe sisse uksest lammaste lauta, waid astub maialt sisse, se on warras ja rõwel! agga kes uksest sisse lähheb, se on lammaste karjane, sellel teeb uksehoidia lahti ja need lambad kuulwad temma heäle, ja temma kutsub ommad lambad nimme pärrast, ja wiib neid wälja; ja kui ta ommad lambad saab wäljaaianud, siis käib temma nende eel, ja

need lambad käiwad temma järrel, sest nemmad tundwad temma heält!“ — (Oh armad luggejad, wõtkem ka meie temma heält kuulda, wõtkem ka meie rõmoga ja wässi mätta temma järrel käia!)

Joan. X. 22—39.

„Siis peti firiko päwa Jerusalemmas, ja talwe olli!“ — (Se firiko päaw, mis Juda rahwas piddas, ep olnud mitte templi ehhitamisse mällestusseks, mis nad agga ühhe päwa piddasid, waid se olli üks rõmo pühha, mis nemmad näddala otsa piddasid selle Jum-mala armo=mällestusseks, et Juda rahwas sedda templi, mis Tiria rahwas olli alwaks teinud, pärrast woitmist jälle ollid puhhasta-nud ja pühhitsenud). — „Kui Jesús sai õõl-nud: Minna ja se Isä olleme üks, ja minna ollen Jum-mala Poeg, siis otsisid nemmad ta tedda finniwõtta ja temma läks jälle nende käest ärra!“

Keif need asjad, mis meie praego Joan. VII. peatükist senni kui X. peat. 39 salmist

sadik olleme nimmetanud, et Jesus lehte=maia pühhade aial Jerusalemmas olli, et ta öllimael Juda rahwast õppetas, sedda pimmeda jälle teggi näggema, et ta sedda tähhendamisse sanna lamba lautast ja karjatsest rakis, ning firriko=päwa pühhitsemisse aial Jerusalemmas olli, need asjad keif on sündinud liggi kahhe ku sees, se on Joulo=ku lõpetusse pole, siiski ep olnud Joulo=ku weel mitte üsna otsa lõppend.

Joan. X. 40.

„Ja temma läks jälle teise pole Jordani, siina paika, kus Joannes olli esmalt ristimas, ja jäi siina!“ — Se olli Peräa=lin, kuhho temma läks, ja seia jäi Jesus Meäriku hakkatusse sadik.

Joan. X. 41—42.

Siin ep olnud Jesusse tõ mitte ilmaasjata, sest „paljo tullid temma jure, ja ütlesid: Joannes ei teinud, küll ühtege immetähte; agga keif mis Joannes sestinnatsest on ütelnud, se on tõssi, ja seäl usksid paljo temma sisse.“

Joan. XI. 1—16.

Seäl olli üks haige, laatsarus nimmi, Petaniast, Maria ja temma õe Marta allewist. Maria olli se, kes Issandat kalli salwiga on woidnud, ja temma jallad omma juustega kiiwatanud, kelle wend laatsarus haige olli. Jesus agga ütles: „se haigus ei olle surmaks, waid Jummal aauks, et Jummal Poega se läbbi peab auustadama“, ning jäi kaks päwa siina paika, kus ta olli. Pärast sedda läks ta jälle Juda=maale, et küll temma jüngrid ütlesid: „Õppetaja, hilja otsisid Juda rahwas sind kiwwidega wiisata, ja sinna lähhed jälle siina?!“ Agga Jesus wastas: „päwal on 12 tundi, kui kegi päwa aial kõnnib, ei touka ta ennast mitte, sest et ta näeb selle mailma walgust, agga kui kegi õsel kõnnib, se toukab ennast, sest temma sees ei olle walgust!“ Kui ta sedda sai rakinud, siis ütles temma: „laatsarus meie sõbber maggab, agga ma lähhen, tedda unnest ülesärratama!“ Jesus agga rakis temma

surmast, sest temma ütles omma jüngridele julgeste: „laatsarus on ärrasurnud, läkki ärra temma jure!“ Agga Tomas ütles: „läkki meie ka ärra, et meie temmaga surrema!“

Sedda aega, et Jesus olli Peräa-linnas ja Petanias olnud (X. 40 ja XI. 1—16), olli liggi 2 kuud, Neäri-ku hakkatussest senni kui Paasto-ku algmissesks.

Joan. XI. 17—44.

Kui Jesus Petania taggasi tulnud, leidis temma laatsarust, et ta jo nelli päwa haudas olnud. „Kui nüüd Marta kulis, et Jesus tulli, läks ta temma wasto, agga Maria jäi foio. Siis ütles Marta: „Issand, olleksid sinna siin olnud, minno wend olleks mitte surnud!“ Seddasammogi ütles pärrast ka Maria, kui ta Jesusse jure sai tulnud; Jesus agga ütles: „sinno wend peab üllestouma!“ Kui Jesus näggi Mariat nutwad, ja Juda rahwas ka nuttis, siis kihwatas temma südda waimus ja temma meel sai

seggaseks, ja ütles: „kuhho ollete teie tedda pannud?“ — Nemmad ütlesid: „Issand, tulle ja wata“, ning Jesus nuttis! Ja kui nad hawa jure tullid, ütlesid nemmad: „temma haiseb, sest ta on jo 4 päwa haudas olnud!“ Jesus ütles: „eks ma ep olle sulle üttelnud: kui sa usufsid, siis saaksid sa Jummalala au nähha!“ ja temma tõstis ommad silmad ülles ja ütles: „minna tannan sind, Issa, et sa mind olled kuulnud.“ Ja kui ta sedda sai üttelnud, kissendas temma sure heäleaga: „laatsarus, tõuse ülles!“ ja se surnud tulli wälja, jalgest ja käsist surno mähkmittega mähhitud. Jesus ütles neile: „peäste tedda lahri ja laske tedda minna!“

Joan. XI. 45—53.

Kui Jesus sai laatsarust surmast üllesäratanud, siis usufsid paljo Juda rahwas temma sisse, agga monningad läksid Wariseride jure ja ütlesid: mis peame meie tegema, sest sesinnane innimenne teeb paljo imetähte! Agga Raiwas andis nou, tedda

ärratappa, ütteldes: parrem et üks inimenne surreb rahwa eest, enne kui keif rahwas hukka saab.

Mis nüüd praego olleme **XI.** peatükkist siitsadik kuulnud, et Jesus Petanias laatsarusst surmast ülesärratas ja sellepärast palju rahwas temma sisse uskus, agga Wariserid temma wasto tiggedaks said, sündis **P a a s t o**-ku lõppetusse pole.

Joan. **XI.** 54—57.

„Siis“, — kui Raiwas jo olli nou annud, Jesust ärratappa — „ei käinud temma mitte ennam awwalikkult Juida rahwa seas, waid läks seält ärra ühte male kõrwe liggi, ühte liina, mis hütakse Ewraimiks, ja wibis seina omma jüngrittega!“

Seia Ewraimi-liina jäi Jesus Jürri-ku hakkatusse sadik, ja üllemad preestrid ja Wariserid ollid kasko annud, tedda kinni wõtta.

Joan. **XII.** 1.

Agga 6 päwa enne Pasa pühha tulli Je-

sus Petania, kus laatsarus olli, kes surnud olli olnud, kedda temma surmast olli ülesärratanud.

Se olli siis, armad luggejad, se kolmas ja wiimne kord, et meie kallis Onnisteggia Jerusalemma-liina läks, ning temma kibbedad kannatamisse päwad liggi jõudsid, mis Jürri-ku esimesse päwade peale langes. Temma tulli 7^{mal} Jürri-ku päwal, pühhade walmistamisse päwal, se on meie Redel, Petania.

Joan. **XII.** 2—11.

Petanias, laatsarusse, Maria ja Marta maias, tehti Jesusse suurt söma-aia, kelle jures Martale palju teggemist olli; siin wõidis ka Maria Jesusse jallad selge ja wägga kalli nardi salwiga ja kuiwatus temma jallad omma juustega. — Judas Iskariot ep olnud agga mitte sellega rahhul, waid ütles: „sedda salwi olleks woinud müa ja waestele anda!“ Jesus agga ütles: „maesed on ikka teie jures, agga mind ep olle teile mitte ikka!“ Kui nüüd rahwas sedda kuulda sai, et Jesus

Petaniäs olli laatsarusse jures, siis tulli palju rahwas seina, mitte üksipäinis Jeesusse pärrast, waid et nemmad ka laatsarust woiksid nähha sada, kedda temma olli surmast ülesärratanud. Agga üllemaad preestrid pidasid nou, ka laatsarust ärratappa, sest et temma pärrast palju rahwas Jeesusse sisse uskus.

Sedda söma-aia tehti Jeesusel hingamisse päwal, 8^{mal} Jürri-ku päwal, se olli meie loupäwal. Selsammal öhtul tungis palju rahwas siina, Jeesust ja laatsarust waatma.

Joan. XII. 12—19.

Teisel päwal, kui rahwas kulis et Jeesus pididi pühhiks Jerusalemma tulles, wõtsid nemmad palmipude oksad, läksid wälja temma wasto ja küssendasid: „Hosianna, fidetud olgo, kes tulles Issanda nimel, se Israeli kuningas!“ agga Jeesus leidis ühhe eesli ja istus temma selga, nenda kui kirjotud on. j. n. t. f.

Se olli Pühhapäwal, 9^{mal} Jürri-ku pä-

wal, ja se on se Palmipude pühhapäaw, mis meie praego weel pühhitseme, kellega se suur nädal algab, mis sees meile Suur Neljaspäaw ja Suur Rede wägga halledad, agga ka wägga armsad pühhad on, mis kül ei ühhegi risti-innimesse melest ja süddamest ei peaksid ärrakauma, et neid iggal aastal wõtaks süddamelikko tännoga Jummalale ja omma Issanda Jeesusse Kristussele pühhitseda.

Joan. XII. 20—36.

Müüd tullid ka monned Kreka mehhed ja sowisid Jeesust waatma. Sedda nimmetasid Wilippus ja Andreas temmale, ja Jeesus kostis ja ütles neile: „se tund on tulnud, et innimesse Poega peab au sisse tõstetama!“ ja temma rakis neile sedda tähendamisse sanna: „tõest, ma ütlen teile: kui nisko-imwa Ma sisse ei lange ja ärra ei surre, siis jäeb temma üks, agga kui ta surreb, siis kannab temma palju wilja! Kes omma ello armastab, se kautab sedda, ja kes omma ello wihtab siin mailmas, se hoiab sedda iggawesseks elluks.

Kui kegi mind tenib, se kâigo minno järrel!“
 „Issa, auusta minno nimmi.“ Siis tuli heäl
 taewast: „jubba minna ollen sedda auustand,
 ja tahhan jälle auustada.“ Agga se rahwas,
 kes sedda kulis, ütles: „pitkne on mürris-
 tand!“ Jesus kostis ja ütles: „se heäl ep
 olle mitte minno parrast sündind, waid teie
 parrast. Ja minna tahhan, kui mind maast
 üllestõstetakse, keif ennese pole tõmmata!“

Neid ja weel mõnda teisi sanno rakis Je-
 sus mõnned päwad parrast Palmipude pühha.

Joan. XIII. 1—17.

„Agga enne Pasa pühha, kui Jesus tea-
 dis, et temma tund olli tulnud, et ta siit
 mailmast piddi ärraminne Issa jure, ot-
 sego temma olli armastanud ommaksid, kes
 mailmas ollid, nenda on ta meid armastanud,
 otsani. Ja kui õhto sõmaaeg kâ olli (kui
 kurrat jo olli Juda Simona poia Iskariotti
 süddamesse annud, et ta piddi tedda ärra-
 andma). Ja temma tõusis sõmaaiast ülles
 ja pessi omma jüngritte jallad, ja kâskis ka

neid teine teise jallad pesta, „sest minna tah-
 han, et teie nenda tete, kui minna teile ollen
 teinud! Sullane ep olle mitte üllem, kui
 temma issand on, egga Kâsk surem, kui se,
 kes tedda on lakkitand! Õnsad ollete teie, kui
 teie sedda teate, ja sedda tete!“

Se olli wiimne sõmaaeg, mis Jesus enne
 surma Jerusalemmas omma jüngrittega pid-
 das, neid isseärraniste maenitsedes: teine
 teist armastada, ning neile finnitass, mitte
 rahhul olla, temma armoõppetust kullutada,
 waid sedda ka isse keif tehha ja piddada,
 mis nemmad teistele õppetawad.

Se keif sündis Surel Meljaspâwal,
 mil Jesus ka, sel Pasapühha assemel, sedda
 pühha õhtosõmaaiast seadis.

Joan. XVIII. 1—11.

Jesus lâks wâlja, ülle Kidroni joe, kus
 üks aed olli, siinna sisse lâks temma, ja temma
 jüngrid, siin Ketsemani rohho aias woeti
 Jesust finni, kui Judas Iskariot tedda olli
 suandmissenga ärraannud; agga Simon Petrus

loi üllema preestri sullast, Malkust, ja raius temma kõrwa ärra. Jesus käskis mõega tuppe pista ja ütles: „eks minna sedda far-ristast pea joma, mis mulle Jssand on annud?“

Joan. XVIII. 12—27.

Wäe-hulk, üllem pealik ja Juda rahwa sullased mõtsid Jesust finni ja siddusid tedda, ja wiisid tedda essite Anna jure, kes olli Raiwa ai, kes sel aastal üllem preester olli. Ja sesamma olli nou annud, et se pididi heaks tulles, et üht innimest pididi rahwa eest hukkatama. Anna satis Jesust Raiwa jure ja küsis temma käest temma jüngerite ja temma õppetuste pärrast, agga Jesus wastas ja ütles: „mis sa mult küsid? küsi neilt, kes on kuulnud, mis ma ollen rāfinud!“

Siin se olli ka, kus Petrus Jesust 3 korda ärrasalgas.

Joan. XVIII. 28—40.

Raiwa jurest widi Jesust kohto kotta Pilatusse jure, ja sesamma küsis rahwa käest: „mis teile on kaebamist selle innimesse peäle?“

nemmad agga ei sanud muud wastada, kui sedda: „kui sesinnane ei olleks furjateggia, siis meie ei olleks tedda sinnule ärraannud!“ Siis ütles Pilatus: „mõtte teie tedda, ja mõistke omma kässo-õppetusse järrel temma peäle kohhut“; agga Juda rahwas ütles: „meil ep olle lubba, keddagi ärratappa. Pilatus mõttis siis mõnda asja Jesusse käest küsida ja ütles wimaks: minna ei leia ühtege süüd temmast, agga sowis wägga, tedda rahwa käest lahti sada, ja ütles sellepärrast rahwa wasto: „teil on se wiis, et ma ühhe teile lahti lassen Pasa pühhal, tahhate teie, et ma teile Juda rahwa kuningaga (Jesust) lahti lassen? agga rahwas küssendas: „mitte tedda, waid Parrabas, kes olli rõwel!“

Joan. XIX. 1—16.

„Siis mõttis Pilatus Jesust, ja peksis tedda piitsaga“ (mitte wiha pärrast, waid temma lotis, et rahwas pididi temma peäle hallastama), agga nemmad ei hallastand, waid pilkasid ja naersid tedda, punnusiid fronti

fibbowitsust, pannid sedda temma pāhhā ja pannid purpuri mantle temma ūmber, lōid tedda keppidega ja ūtlesid: „terre, Juda rahwa funningas!“ Pilatus ta jalle ūtles: „minna ei leia ūhtege sūūd temmast“, agga rahwas kīssendas: po risti! po risti! Pilatus kūsšis weel ūht ja teist asja Jēsusse kāest, agga temma ei wastand temmale mitte ūht ainust fanna. Siis ūtles Pilatus: „eks sa ei tea, et mul on melewalda, sind risti pua ehk sind lahti lasta?“ Jēsus kostis: „sinnul ep olleks ūhtege melewalda minno ūlle, kui se sinnul ep olleks antud ūllewelt!“ Sest aiast otsis Pilatus tedda lahti lasta, agga kui rahwa kīssa ei lõppend; po risti! po risti! siis andis Pilatus Jēsusst nende kätte, et tedda pididi risti podama!

Joan. XVIII. 17—30.

Rahwas wōttis nūūd Jēsusst, ja wišid tedda Kolgata māele ja posid seāl tedda risti ja faks teist temmaga kummagi pole, agga Jēsusst kēskele. Jēsusse risti jures seisis

temma emma ja temma emma õdde Maria, Kleopa naene, ja Maria Mahdalena. Kui nūūd Jēsus nāggi omma emma ja seāl jures se jūngri seiswad, tedda temma armastas (Joannes), siis ūtles temma omma emma wasto: „naene, wata, se on sinno poeg“, ja jūngri wasto: „wata, se on sinno emma!“ Pārrast ūtles Jēsus: „mul on janno!“ Rahwas taitis ūhhe kāsna ādikaga, pistsid Isopi otsa ja pannid sedda temma su ette. Kui Jēsus sedda ādikast sai wōtnud, ūtles temma: „se on lõppetud!“ nōrgutas pead ja heitis hinge!

Kui ehk monned luggejad immeks pannewad, et siin Erodessest ep olle ūhtege nimmetud, ja agga kolm sanno, mis Jēsus risti sambas rākis, siis ārge unnustage, et minna Jēsusse wiimse aastadest tahtsin agga sedda nimmetada, mis meile sest asjast pūhha Ewangelisti Joannesse ramatus on ūllespandud, kus Erodessest ep olle ūhtege rāgitud ja agga kolm sanno nimmetakse; agga nende kolm teiste Ewangelistide ramatude sees leiame mōllemad asjad nimmetud: Erodessest ja neist 7 sannast, mis Jēsus risti sambas on rāfinud.

Joan. XVIII. 31—42.

Nūūd tulli Josef Arimatiašt, kes Jēsusse jūnger olli, ja pallus Pilatusst, et ta pididi sama Jēsusse

ihho mahha wõtta, ja Pilatus andis temmale lubba. Siis tuli ka Nikodemus ja toi seggatud mirri ja aloe liggi sadda naela, ja nemmad wõtsid Jeesuse ihho mahha, mähksid sedda linnaste riette sisse kalliste rohhudega ja pannid tedda mahha ühhe ue hauda sisse, kuhho ep olnud ükski ial pandud!

Sedda keik, mis meie olleme praego XVIII. peatükist, siit sadik, Ewangelisti Joannesse ramatust wäljafirjotanud, sündis Sural Neljaspäwal ja Sural Redel, se on 13mal ja 14mal Jürri-ku päwal.

Olgo küll et iggamees woib sedda luggemist omma Pibli ramatust isse leida ja luggeda, siis meie ei woi, minno arro järrel, küllalt saggedaste ennesele sedda head ja armo meletulletada, mis Jummal meile omma pühha Poia läbbi on teinud ja pak-kund, ning olleks mulle sureks rõmuks, kui sesinnane luggeminne mitmele ka siis sedda head ja armo meletuletaks, kui temma tähttramato seks agga kätte wõttis, üht ehk teist tähtpäwa järrele wadata. Jah, andko se armolinne Jummal, et sesinnane luggeminne kaswataks ja kinnitaks meie armastust ja usko, temma meie taewase Issa ja temma pühha Poia Jeesuse Kristusse sisse!
